

Servei de Salut Mental - Comunitària i en risc d'exclusió

Servei d'Atenció Psicopatològica i Psicosocial a Immigrants i Refugiats (SAPPIR)

L'any 2014 s'ha caracteritzat pel retorn de l'atenció als refugiats, procedents ara de Síria, Orient mitjà i l'Afganistan, més d'una dècada després dels que vam atendre com a conseqüència de les guerres dels Balcans. La situació en què es troba gran part de l'Orient Mitjà i l'Àsia Central ha donat lloc a aquesta arribada de refugiats. Segons dades oficials de les Nacions Unides només Síria té dos milions i mig de refugiats.

Una altra dada a destacar és l'increment del percentatge d'homes atesos en relació al de dones, que és gairebé 3 vegades més gran que el de dones, decantant la situació de gairebé equilibri, en totes les memòries i estudis realitzats en els més de 20 anys del SAPPIR.

Considerem que aquestes dades mostren; d'una banda els homes estan patint amb major intensitat la crisi econòmica del nostre entorn que les dones, i per un altre que moltes dones han tornat als seus països d'origen, especialment les dones llatinoamericanes.

També cal destacar, a diferència de fa uns anys, l'envelliment de la població immigrant atesa, ja que gairebé la meitat dels pacients tenen més de 30 anys, cosa que mostra l'estabilització de la migració des de finals del segle passat i inicis d'aquest.

S'ha mantingut també l'increment de percentatge de menors, gairebé tots ells amb greus problemàtiques vinculades a la reagrupació familiar, i que constitueixen actualment una de les nostres línies de recerca i d'acció en salut mental comunitària, tractant d'implicar les administracions locals, nacionals i internacionals. Així mateix, igual que en els últims anys es continua observant el deteriorament en les condicions de vida de la població immigrant, i no s'entrevéu en aquesta població cap tipus de millora en aquesta situació en els propers anys.

Perfil de persones ateses

S'observa un increment dels menors atesos. La població immigrant ha anat reagrupant els seus fills/es, el fet que ha generat que aquest col·lectiu de menors reagrupats sigui un nou grup d'alt risc en salut mental, donades les ruptures de la vinculació que han viscut en una etapa fonamental en l'estructuració de la personalitat. En aquest sentit, els experts en psiquiatria transcultural consideren que els fills dels immigrants tenen un major risc psicopatològic a causa d'haver viscut un fet migratori durant la infància i molt sovint de haver-ho fet en condicions molt difícils, fet que incrementa el risc en salut mental.

Per altra banda, també ha augmentat de manera notable la proporció d'homes atesos, mostrant que l'atur i les situacions d'exclusió social afecten molt més als homes immigrants que treballaven en la construcció, indústria, etc.

S'observa que, el retorn dels immigrants s'ha centrat més en les dones especialment en la població llatinoamericana que té un alt component femení per raons culturals.

També s'ha detectat un clar descens de la població llatinoamericana que s'acosta ja als últims llocs de la llista. Diversos factors explicarien aquest canvi: el retorn als seus països d'origen per la crisi de la societat d'acollida, el fort creixement econòmic que han viscut els seus països d'origen, les polítiques d'invitació al retorn dels immigrants que fan països com Equador, Colòmbia, etc. i així mateix un altre factor important és que molts llatinoamericans han aprofitat el tenir ja la ciutadania europea per emigrar a altres països de l'eurozona, especialment Anglaterra, Alemanya i Holanda.

És rellevant l'increment dels pacients amb Trastorn per estrès post-traumàtic, en relació a la problemàtica dels refugiats atesos aquest any com a conseqüència de les guerres a l'Orient mitjà i l'Àsia central.

Es pot veure que es manté el nombre d'immigrants amb Síndrome d'Ulisses en part pel manteniment de la situació extrema que viuen i també perquè hi ha immigrants que com a conseqüència de la crisi han perdut el permís de residència, per no poder renovar-ho.

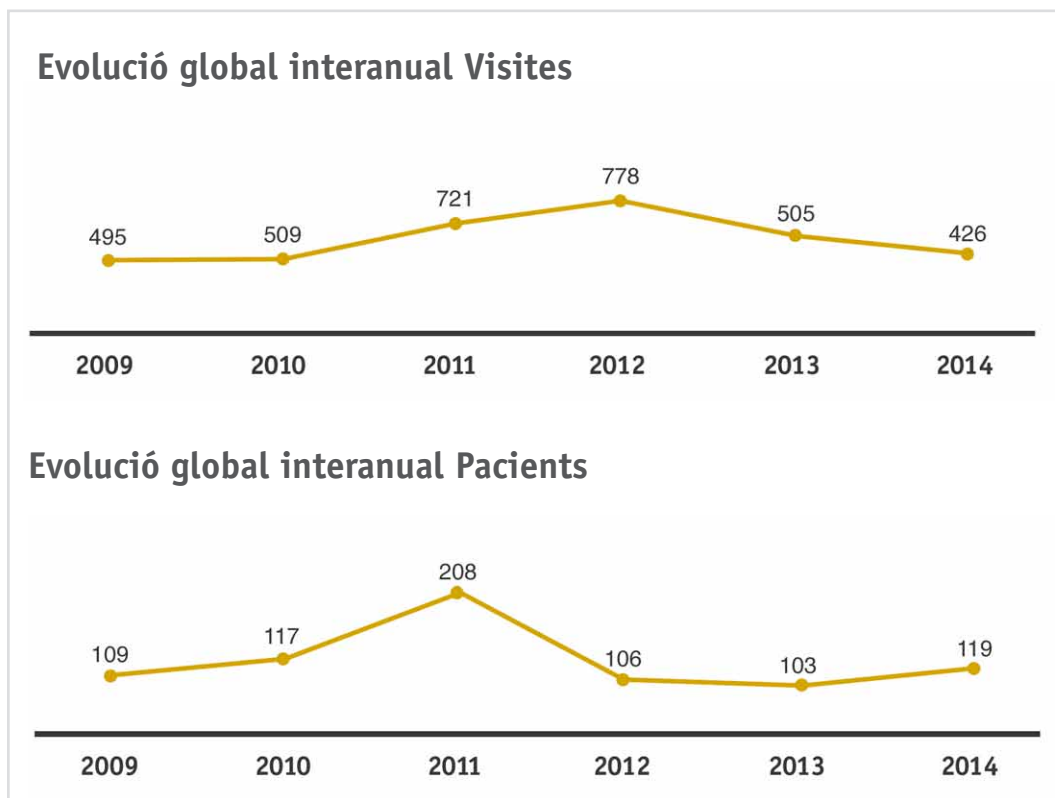
Activitats de difusió i comunicació

- Organització, direcció i participació dels congressos internacionals **"Emigrar en situació extrema i salut mental"** celebrada a la Universitat de Comillas, i **"Cultura, espiritualidad y salud mental"** celebrats al mes de setembre de 2014 a la Universitat d'Àvila amb la participació de més de 100 ponents d'Àfrica, Amèrica, Àsia i Europa experts en la matèria
- Assessorament i supervisió a institucions sanitàries, centres de salut, col·legis i instituts, associacions d'immigrants, serveis socials i ONGs. Contactes amb institucions públiques vinculades a la migració a nivell de Catalunya, Espanya i a nivell internacional. Creació i execució de programes d'atenció primària en promoció i prevenció de la salut i evitar la medicalització i iatrogenització del dol migratori
- Investigació del material recollit i preparació d'articles

- Direcció De la **"Xarxa Atenea"**, una xarxa global codirigida amb la Universitat de Berkeley de Califòrnia i el Centre Minkowska de París. La Xarxa Atenea de la qual formen part més de 200 professionals, especialment d'Europa i Amèrica, actua com un observatori global de la salut mental dels immigrants, especialment dels indocumentats que pateixen més estrès psicosocial. Així mateix s'ha d'assenyalar que durant l'any 2014 el Dr. Achotegui, director del SAPPPIR, ha estat reelegit pel càrrec de **Secretari general de la Secció de Psiquiatria Transcultural de l'Associació Mundial de Psiquiatria (WPA)**. La reelecció va tenir lloc al XVI Congrés mundial de Psiquiatria celebrat a Madrid el setembre del 2014

El programa en xifres

Durant el 2014 el programa ha atès a 119 pacients, realitzant un total de 226 visites i 91 a la comunitat. També s'han realitzat 187 intervencions psicosocials a diverses institucions.

Contacte

C. Vila i vilà 16,
08004 Barcelona
Tel. 93 324 88 94 / 93 312 52 28
sappir@fhspereclaver.org